

ด่วนที่สุด

ที่ คค (ปคร) ๐๒๐๓/๒๕๖

กวก. 163
วันที่ 3 พ.ย. 69
เวลา 17.20

สสค. (eMail)

ส่ง : กวก.

รับที่ : 53924/68

3 เม.ย. 2568 เวลา 16.57 น.

กระทรวงคมนาคม

ถนนราชดำเนินนอก กทม. ๑๐๑๐๐

๓ เมษายน ๒๕๖๘

เรื่อง ขอความเห็นชอบร่างบันทึกความร่วมมือระหว่างกระทรวงคมนาคมแห่งราชอาณาจักรไทย และ
กระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และการท่องเที่ยวแห่งญี่ปุ่น ด้านระบบรางและการพัฒนาเมือง

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ร่างบันทึกความร่วมมือระหว่างกระทรวงคมนาคมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงที่ดิน
โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และการท่องเที่ยวแห่งญี่ปุ่น ด้านระบบรางและการพัฒนาเมือง
ฉบับภาษาอังกฤษและภาษาไทย
๒. สำเนาหนังสือกระทรวงการต่างประเทศ ด่วนมาก ที่ กต ๑๓๐๕/๗๒๒ ลงวันที่
๒๗ มีนาคม ๒๕๖๘
๓. สำเนาหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๗/๘๐ ลงวันที่
๑ เมษายน ๒๕๖๘

ด้วยกระทรวงคมนาคมขอเสนอเรื่อง ขอความเห็นชอบร่างบันทึกความร่วมมือระหว่าง
กระทรวงคมนาคมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และการท่องเที่ยว
แห่งญี่ปุ่น ด้านระบบรางและการพัฒนาเมือง มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะนำเสนอ
คณะรัฐมนตรีได้ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔(๗)
เรื่องที่เกี่ยวข้องความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือที่เกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันรัฐบาลไทย

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

ร่างบันทึกความร่วมมือดังกล่าวเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศหรือองค์การ
ระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันรัฐบาลไทย จึงเข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีได้ตามพระราชกฤษฎีกา
ว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔(๗) เรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่าง
ประเทศหรือที่เกี่ยวกับองค์การระหว่างประเทศที่มีผลผูกพันรัฐบาลไทย

๒. ความเร่งด่วนของเรื่อง

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และการท่องเที่ยวประเทศญี่ปุ่น
มีกำหนดเดินทางมาประเทศไทย เพื่อเข้าร่วมประชุมหารือทวิภาคีร่วมกับรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม ในวันที่
๓๐ เมษายน ๒๕๖๘ และจะมีการลงนามในร่างบันทึกความร่วมมือดังกล่าว จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสนอเรื่อง
ดังกล่าวต่อคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบต่อร่างบันทึกความร่วมมือฯ ก่อนวันที่ ๒๙ เมษายน ๒๕๖๘

๓. สารสำคัญและข้อเท็จจริง

ร่างบันทึกความร่วมมือระหว่างกระทรวงคมนาคมแห่งราชอาณาจักรไทยและกระทรวงที่ดิน
โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และการท่องเที่ยวญี่ปุ่น ด้านระบบรางและการพัฒนาเมือง มีสาระสำคัญ ดังนี้

๓.๑ วัตถุประสงค์ของความร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับนโยบาย กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับ การพัฒนา และโครงสร้างการบริหารจัดการในด้านระบบรางและการพัฒนาเมืองระหว่าง ประเทศญี่ปุ่นและราชอาณาจักรไทย เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเทคโนโลยีในด้านเฉพาะที่ทั้งสองฝ่าย ให้ความสนใจร่วมกัน และสนับสนุนการเสริมสร้างขีดความสามารถ (capacity building)

๓.๒ ความร่วมมือเฉพาะ การซ่อมบำรุงรถไฟฟ้าชานเมืองสายสีแดง แผนแม่บทระบบขนส่งมวลชนทางรางในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล ระยะที่ ๒ (M-MAP2) การพัฒนาระบบรางในเขตเมือง รถไฟความเร็วสูง การขนส่งสินค้าทางรถไฟ การเตรียมการต่อภัยพิบัติ มาตรการขนส่งที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การพัฒนาพื้นที่รอบสถานีของระบบขนส่งมวลชน (Transit-Oriented Development - TOD) การวิจัยและพัฒนา ระบบราง และประเด็นเพิ่มเติม เช่น นโยบาย มาตรฐาน กฎหมาย และข้อบังคับด้านระบบราง ตลอดจนมาตรการความปลอดภัยทางรถไฟ

๓.๓ รูปแบบของความร่วมมือ การแลกเปลี่ยนข้อมูล ความรู้ และประสบการณ์ในหัวข้อที่ ให้ความสนใจร่วมกัน การจัดสัมมนาร่วมและการประชุมรูปแบบอื่น ๆ การจัดส่งผู้เชี่ยวชาญ การศึกษาดูงาน และความร่วมมือรูปแบบอื่น ๆ ตามที่ตกลงร่วมกัน

๓.๔ การดำเนินการความร่วมมือ ทั้งสองฝ่ายอาจร่วมกันอนุญาตให้หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง จากราชอาณาจักรไทยและญี่ปุ่น รวมถึงรัฐวิสาหกิจ เอกชน และองค์กรที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในความร่วมมือนี้ ตามความเหมาะสม โดยไม่ก่อให้เกิดสิทธิหรือภาระผูกพันทางกฎหมายหรือการเงินต่อทั้งสองฝ่าย การดำเนินการตามบันทึกความร่วมมือฯ จะเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องของแต่ละฝ่าย มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ลงนามเป็นระยะเวลา ๓ ปี และแทนที่บันทึกความร่วมมือฯ ฉบับลงนามเมื่อวันที่ ๗ ธันวาคม ๒๕๖๕ โดยสามารถแก้ไขได้ทุกเมื่อโดยความยินยอมร่วมกันของทั้งสองฝ่ายเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้งนี้ หากทั้งสองฝ่าย ตัดสินใจที่จะดำเนินการร่วมต่อไป บันทึกความร่วมมือนี้ สามารถขยายเวลาได้อีก ๓ ปี โดยความยินยอมร่วมกัน เป็นลายลักษณ์อักษรจากทั้งสองฝ่าย มิฉะนั้น จะถือว่าบันทึกความร่วมมือนี้สิ้นสุดอายุ

๔. ประโยชน์และผลกระทบ

๔.๑ การลงนามในบันทึกความร่วมมือนี้ถือเป็นการเปิดโอกาสในการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนทางรางควบคู่ไปกับการพัฒนาเมืองในประเทศไทย โดยความร่วมมือในครั้งนี้จะส่งผลต่อการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนและโครงสร้างพื้นฐานในเมืองใหญ่ รวมถึงการนำเทคโนโลยีและความเชี่ยวชาญจากประเทศญี่ปุ่นมาใช้ในการพัฒนาโครงการต่าง ๆ ซึ่งจะมีผลกระทบทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศญี่ปุ่นอย่างยั่งยืน

๔.๒ บันทึกความร่วมมือฉบับนี้ไม่ก่อให้เกิดผลผูกพันทางกฎหมายหรือการเงินต่อรัฐบาลไทย เนื่องจากทั้งสองฝ่ายตกลงร่วมกันให้กิจกรรมต่าง ๆ ภายใต้ข้อตกลงนี้ดำเนินการตามทรัพยากรที่มีอยู่ของแต่ละฝ่าย โดยรัฐบาลไทยจะไม่ต้องรับผิดชอบต่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจกรรมความร่วมมือ ขณะเดียวกัน ความร่วมมือในครั้งนี้จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นให้มีความแน่นแฟ้นในด้านการแลกเปลี่ยนความรู้และเทคโนโลยีที่สามารถนำมาปรับใช้ในการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนและโครงสร้างพื้นฐานในประเทศไทย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาที่ยั่งยืน

๔.๓ ความร่วมมือในครั้งนี้จะส่งผลดีต่อความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ หรือองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เช่น การเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบขนส่งมวลชนที่มีมาตรฐานสูงและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้ประเทศไทยได้ยกระดับขีดความสามารถในการแข่งขันเพื่อดึงดูดการลงทุนหรือความร่วมมือในโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองและการขนส่ง

๔.๔ จากการดำเนินการตามบันทึกความร่วมมือนี้ ประเทศไทยจะได้รับประโยชน์ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานระบบขนส่งมวลชนทางรางให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการจราจรติดขัดในกรุงเทพมหานครและพื้นที่ปริมณฑล อีกทั้งยังมีการใช้เทคโนโลยีจากญี่ปุ่นในการพัฒนาและปรับปรุงระบบขนส่งมวลชนทางรางที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ โดยการนำแนวคิด TOD (Transit-Oriented Development) มาใช้เพื่อช่วยพัฒนาเมืองในเชิงเศรษฐกิจและเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชนด้วยการสร้างพื้นที่ที่สามารถเชื่อมโยงระบบขนส่งสาธารณะได้อย่างสะดวกสบาย นอกจากนี้ การส่งเสริมการพัฒนาความสามารถของบุคลากรในด้านการซ่อมบำรุง โดยเฉพาะการซ่อมบำรุงรถไฟฟ้ามหานคร สายสีแดง จะช่วยให้ประเทศไทยลดภาระการพึ่งพิงการซ่อมบำรุงจากภายนอกประเทศได้

๔.๕ การดำเนินการตามบันทึกความร่วมมือนี้อาจส่งผลกระทบต่อประชาชนในบางกลุ่ม โดยเฉพาะในกรุงเทพมหานครและพื้นที่ที่มีการพัฒนาโครงการขนส่งมวลชนใหม่ ๆ เนื่องจากอาจต้องมีการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาพื้นที่รอบสถานีระบบขนส่งมวลชน หรือการก่อสร้างระบบขนส่งที่อาจทำให้เกิดการขัดจังหวะในกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาชน เช่น สภาพการจราจรในบางพื้นที่ โดยหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงคมนาคม กรุงเทพมหานคร จะต้องเตรียมการในการประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในโครงการ เพื่อให้กระบวนการพัฒนาระบบขนส่งมวลชนดำเนินไปอย่างราบรื่น ลดผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชน และสามารถรองรับการขยายตัวของเมืองได้ในอนาคต นอกจากนี้ยังต้องมีการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพื่อให้มั่นใจว่าโครงการจะเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและไม่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในระยะยาว

๕. ค่าใช้จ่ายและแหล่งที่มา หรือการสูญเสียรายได้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการดำเนินงาน การจัดกิจกรรม และโครงการภายใต้บันทึกความร่วมมือฯ ไว้แล้ว

๖. ความเห็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๖.๑ กระทรวงการต่างประเทศ ได้พิจารณาร่างบันทึกความร่วมมือฯ โดยมีความเห็นสรุปได้ ดังนี้

๖.๑.๑ ประเด็นด้านนโยบาย

ในหลักการ ไม่ขัดข้องต่อร่างบันทึกความร่วมมือดังกล่าว เนื่องจากมีเนื้อหา มุ่งส่งเสริมความร่วมมือด้านการบริหารระบบรางและการพัฒนาเมืองระหว่างไทยกับญี่ปุ่น ผ่านการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และความเชี่ยวชาญ การศึกษาดูงาน รวมถึงวิธีอื่น ๆ ที่จะตกลงกัน ซึ่งจะเป็นประโยชน์และเอื้อต่อการขยายโครงสร้างพื้นฐานที่มีคุณภาพสูง และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีของญี่ปุ่นเพื่อขยายและพัฒนาระบบรางของไทยให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยจะช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถของระบบขนส่งให้มีความปลอดภัย ยั่งยืนและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เพื่อรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต รวมถึงจะมีส่วนช่วยพัฒนาทรัพยากรบุคคลและศักยภาพของบุคลากรในสาขาที่เกี่ยวข้องในระยะยาว นอกจากนี้ ร่างบันทึกความร่วมมือฯ ยังสอดคล้องกับแผนปฏิบัติการร่วมว่าด้วยหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ด้านเศรษฐกิจไทย-ญี่ปุ่น ในระยะ ๕ ปี (๒๕๖๕-๒๕๖๙) ภายใต้สาขาคือความร่วมมือ ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การปรับปรุงกฎระเบียบ และนวัตกรรมด้วย

๖.๑.๒ ประเด็นด้านสารัตถะและถ้อยคำ

ไม่มีข้อขัดข้องต่อสารัตถะและถ้อยคำโดยรวมของร่างบันทึกความร่วมมือฯ หากกระทรวงคมนาคมในฐานะส่วนราชการเจ้าของเรื่อง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง พิจารณาแล้วเห็นว่ามีความเหมาะสม สอดคล้องกับนโยบายและผลประโยชน์ของไทย สามารถปฏิบัติได้ภายใต้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่มีอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้ไว้แล้ว

๖.๑.๓ ประเด็นมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๐

ร่างบันทึกความร่วมมือฯ มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมความร่วมมือด้านการบริหารระบบราง การพัฒนาเมือง และการแลกเปลี่ยนความเข้าใจร่วมกันเกี่ยวกับนโยบาย กฎหมาย และระเบียบข้อบังคับที่เกี่ยวข้องกับระบบรางและการพัฒนาเมือง โดยไม่มีถ้อยคำหรือบริบทใดที่มุ่งจะก่อให้เกิดพันธกรณีภายใต้บังคับของกฎหมายระหว่างประเทศ กอปรกับวรรค ๔.๓ ของร่างบันทึกความร่วมมือฯ ระบุว่า “บันทึกความร่วมมือฯ ฉบับนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิหรือพันธกรณีทางกฎหมายหรือทางการเงินใด ๆ” ดังนั้น ร่างบันทึกความร่วมมือฯ จึงไม่เป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ และไม่เป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญฯ

๖.๒ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้พิจารณาร่างบันทึกความร่วมมือฯ โดยมีความเห็นสรุปได้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาเรื่องดังกล่าวประกอบกับมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และหลักเกณฑ์การพิจารณาตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖-๗/๒๕๕๑ และที่ ๓/๒๕๖๐ มีความเห็นว่า ร่างบันทึกความร่วมมือฯ ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า บันทึกความร่วมมือฯ นี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิหรือภาระผูกพันทางกฎหมายหรือการเงินใด ๆ ต่อทั้งสองฝ่าย กรณีจึงไม่เข้าลักษณะเป็นหนังสือสัญญาตามมาตรา ๑๗๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๗. ข้อกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

-ไม่มี-

๘. ข้อเสนอของหน่วยงานของรัฐ/คณะกรรมการเจ้าของเรื่อง

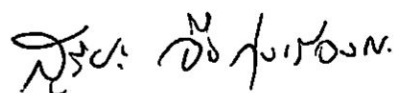
กระทรวงคมนาคมพิจารณาแล้ว จึงเห็นสมควรเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณา ดังนี้

๘.๑ ให้ความเห็นชอบร่างบันทึกความร่วมมือระหว่างกระทรวงคมนาคมแห่งราชอาณาจักรไทย และกระทรวงที่ดิน โครงสร้างพื้นฐาน การขนส่ง และการท่องเที่ยวแห่งญี่ปุ่น ด้านระบบรางและการพัฒนาเมือง ทั้งนี้ หากมีความจำเป็นต้องปรับปรุง แก้ไขร่างบันทึกความร่วมมือฯ ในส่วนที่มีใช้สาระสำคัญก่อนการลงนาม และเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย ให้อยู่ในดุลยพินิจของกระทรวงคมนาคมโดยไม่ต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาอีกครั้ง

๘.๒ อนุมัติให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมหรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย เป็นผู้ลงนามฝ่ายไทย สำหรับการลงนามดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายสุริยะ จึงรุ่งเรืองกิจ)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

สำนักงานปลัดกระทรวง

กองการต่างประเทศ

โทร ๐ ๒๒๘๓ ๓๓๗๖

โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๔๘๒๙

ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ nirapat.w@mot.go.th